

De gula västarnas kamp och krisen i Frankrike

(Intervju med Pierre Rousset)

[Ur [International Viewpoint](#), 15 december 2018. Intervjuare är Au Loong-Yu och intervjun kommer att publiceras på kinesiska på webbplatsen **Borderless** i Hongkong. Översättning från engelska, Göran Källqvist.]

Au Loong-Yu - Den franske presidenten Macrons önskan att höja bensinskatten antas vara en del av politiken att fasa ut fossilbränslen, eller hur? Bör vi stöda en sådan miljöpolitik?

Pierre Rousset – Nej. Höjningen av bensinskatten i namn av kamp mot klimatförändringarna har avslöjat hela hyckleriet i Macrons ekologiska politik. Fler och fler järnvägslinjer stängs ner, i linje med logiken om den privata sektorns lönsamhet. Och annan samhällsservice skärs ner i många samhällen (skolor, postkontor, sjukvård, administrativa enheter, etc.). Utanför städerna är människor därför alltmer beroende av bilar och måste göra långa resor.

I allmänhet gör Macron raka motsatsen i Frankrike till vad hans tal i FN antyder. Han driver en privatiserings- (inklusive transporter) och avregleringspolitik. Precis som Trump ”befriar” han storföretagen från miljöregleringar. Det berövar de offentliga myndigheterna nödvändiga medel för att genomföra en offentlig politik och litar till marknaden. De konkreta resultaten i kampen mot den globala uppvärmningar, försvaret av biologisk mångfald eller regionala utvecklingsplaneringen är beklämmande – i Frankrike och i världen (franska multinationella bolag är fria att utnyttja människor och natur). Franska banker prioriterar fortfarande finansiering av den energi som smutsar ner mest.

Ekoskatter är sällan effektiva och ofta socialt orättvisa.¹ De kan inte utgöra grunden för ett ekologiskt övergångsprogram. Krisen med de gula västarna illustrerar i själva verket att det inte räcker att låta beskattning ”åtföljas” av några kompensande åtgärder. Själva politiken måste förändras för att vidta en rad viktiga sociala och ekologiska åtgärder.

Lördagen den 8 december kom de gula västarna på nytt till Paris och samlades också på många andra ställen. Samma dag organiserades ”Klimathändelser” över hela Frankrike under mottot ”Låt oss förändra systemet, inte klimatet”. De gula västarnas uppror har uppmärksammats, med täta kontakter mellan ”gula” och ”gröna”. Mottot var: ”Få det att gå ihop och rädda planeten, en gemensam kamp” – det går inte att ignorera den sociala misären i namn av klimatförändringar (och vice versa), speciellt som de fattiga är den globala ekologiska krisens första offer.

Varför finns det så mycket ilska bland en stor del av befolkningen? Nyhetsrapporter här säger att det beror på en växande stadsbefolkning och att landsbygdsbefolkningen marginaliseras. I vilken mån är det sant? Finns det även några andra sidor av denna ilska? Hänger den ihop med vad Macron representerar? Vilka är de djupare faktorerna bakom protesterna?

¹ I detta fall skulle för övrigt bara en liten del av ”ekoskatten” på bränsle finansiera ett energibyte.

De ökade bensinpriserna märks inte så mycket för de rika, men väger tungt på de sämst ställda hushållens månadsbudget. Frankrike är ett av länderna i världen med det högsta bränslepriset och med den högsta andelen skatt (60%). Den senaste höjningen var gnistan som utlöste de gula västarnas rörelse mot höga levnadsomkostnader, fattigdom och skatte- och sociala orättvisor.

Om denna gnista startade en präriebrand så berodde det på att läget är verkligt allvarligt. Vi kan säga att Macron inledde den senaste offensiven mot de gemensamma rättigheter som har erövrats med hjälp av arbetarkamp, i synnerhet efter Andra världskriget. Redan de tidigare regeringarna begränsade dem och avvecklade dem delvis (arbetslagstiftningen var till exempel tidigare skriven för att garantera lönearbetares minimirättigheter, men måste nu framförallt garantera företagens ”konkurrenskraft”). Målet är att knäcka det kollektiva motståndet, men också låta det privata kapitalet ta över det som ingått i den offentliga sektorn sedan 1945 – en enorm källa till profiter!

Folk inser att vi är på väg till en värld där finansvärlden och storföretagen bestämmer allt, med förödande konsekvenser. Vi hade ett av de bästa sjukvårdssystemen i världen, en samhällsservice. Den är på väg att förstöras. Ojämligheterna inom sjukvården exploderar.

Macron förkroppsligar personligen denna förändring. Han arbetade på en internationell bank, han tillhör den samhällselit som är direkt knuten till affärsvärlden. Han har en del regeringserfarenheter men inga politiska erfarenheter: han hade aldrig varit vald innan han blev president. Han kan dessutom inte dölja sitt klassförakt mot arbetare. Han förkunnade offentligt att det finns vinnare och ”de som inte är något”. ”Analfabeter”. Att det räcker att ”gå över gatan” för att hitta ett jobb, att de arbetslösa därför är ”dagdrivare”. Att de som vittnar om sin situation och ställer krav alltid ”klagar”: ”i Frankrike klagat vi inte”. Å andra sidan är han mycket uppmärksam mot de mäktiga och sina egna släktingar och vänner. Hans arrogans är så stor att han nu hatas – medan den tidigare presidenten, François Hollande, hånades. Den vanligaste parollen är ”Macron, avgå”.

De gula västarnas uppror är en socialt mycket sammansatt rörelse, och fick ett enormt folkligt stöd (70-80%) och inledde en kris för macronismen. Macron fick bara 24% av rösterna under den första omgången av presidentvalet. Han valdes med stor marginal vid den andra omgången bara på grund av att hans motståndare var yttersta högerns Marine Le Pen. Hans majoritet var inte ”för” honom utan ”mot” yttersta högern, och antalet röstskolkare var mycket stort. Han borde ha tagit hänsyn till det, men han är oförmögen att tänka som en statschef. Han genomförde därför sitt program av social ödeläggelse på ett mycket brutalt sätt.

Hur utbredda är protesterna? Vilka är de viktigaste delarna i protesterna? Nyhetsrapporter säger att det från början var en spontan protest? Stämmer det? Kan du utveckla det?

De gula västarna inleddes med ett upprop på Facebook, men deras dynamik blev snabbt nationell. De finns i hela Frankrike (utom, som sådana, i stora städer). Enligt inrikesministeriet mobiliserades en gång 300.000 gula västar samtidigt (givetvis roterat de vid aktionspunkterna). Om vi håller oss till samma källa, inrikesministeriet, är det en siffra som är jämförbar med tidigare stora sociala rörelser.

Samtidigt sker det ständigt lokala mobiliseringar – en månad med dagliga initiativ: totala barrikader eller filtrering av vägtrafik, blockader av affärscentrum och bensinstationer, operation ”gratis

motorvägar” ... ”Vanligt folk” som aldrig har varit med i kampanjer förr och kvinnor är starkt representerade på marken. Och sedan kom de till Paris och andra storstäder och drabbade samman med polisen.

Här skulle jag vilja ta upp tre problem.

1. Gula västarna är till stor del en lokal gräsrotsrörelse. Idag är territoriella mobiliseringar allt viktigare. Det är där aktioner organiseras över tid och det är där solidaritesband knyts till befolkningen. På grund av de osäkra löneförhållandena, den kapitalistiska omorganiseringen av arbetet, avindustrialiseringen och de allt fler nederlagen inom företagen, har territoriella aktioner (inklusive territoriella strejker) på ett mer allmänt plan fått en allt större strategisk betydelse (till och med 1968 fanns det i Frankrike en dimension av ”allmän arbetsnedläggelse”, utöver den massiva generalstrejken inom industrin). Tyvärr är det länge sedan den franska fackföreningsrörelsen införlivade denna dimension i sina aktioner – och den fackliga ledningen är rädd för en rörelse som de inte kan kontrollera. Äntligen kräver de flesta fackföreningarna aktioner nu, inklusive strejker, med början fredagen den 14 och till lördag, de gula västarnas stora aktionsdag.

2. Det finns en stor misstro mot partierna och fackföreningarna, och de gula västarna vill vara oberoende. Det förekommer ofta mycket demokratiska lokala metoder (dagliga församlingar för att besluta om senare aktioner eller diskutera krav). Men det är omöjligt för dem att välja någon nationell representation (och många vill inte det). Mer eller mindre självutnämnda ”figurer” utropar sig som ”representativa” (ibland med uppenbara politiska ambitioner), vilket utlöser förbittrade reaktioner på marken. Regeringen tog tillfället i akt att bjuda in vilka de ville och hävdar att den inte kan svara de gula västarna på grund av att det saknas en samtalspart. Men det finns ett antal välkända ”flaggskeppskrav” (och många fler) som den snabbt kunde ha svarat på om den ville.

3. De gula västarnas aktioner har varit icke-våldsamma ... och ibland våldsamma. Ett av upprorets bedrifter var att det tvingade fram en bred offentlig diskussion om frågan om våld: det fruktansvärda men (i elitens ögon) osynliga sociala våld som de fattiga utsätts för, och som i grund och botten legitimerar aktivt (synligt) våld från de människor som är offer. Efter de sammandrabbningar som ägde rum i Paris den 1 december inledde regeringen en mycket hård ideologisk motoffensiv för att splittra de gula västarna eller minska stödet för dem inom befolkningen. Alla de nya säkerhetslagarnas medel sattes in i Paris den 8 december, sedan det i dessa lagar hade förts in åtgärder som tidigare bara gällt vid undantagstillstånd: husrannsakingar och preventiva fängslanden, användning av pansarfordon, massiva arresteringar (fler än 1700 i nationell skala), många och hårda fängelsestraff utdömda av domstolarna...

Det finns vissa sorters våld som många gula västar avvisar. Men även den största pacifist kan konstatera att om det inte hade funnits våld, så skulle regeringen kunnat slå dövörat till och väntat på att mobiliseringen skulle tappa farten...

Vad anser de borgerliga partierna och vänsterpartierna, från SP, Mélenchon (France Insoumise), till NPA?

Med tanke på rörelsens popularitet tog högern tillfället i akt att isolera Macron. Men med tanke på hur svår krisen är nu och uppmaningen att återställa ordningen, är högern mycket mer diskret.

Yttersta högern håller upp trycket. PS (Socialistpartiet) är fortfarande tvetydigt. France Insoumise (Det rebelliska Frankrike) har stött rörelsen från början och gör det fortfarande. Efter en del inledande tvekan (tid att förstå vad som hände) gör PCF (Franska kommunistpartiet), NPA (Nya antikapitalistiska partiet) och en del andra vänstergrupper detsamma. Större delen av arbetarrörelsen har åtminstone ”hållit sig på avstånd” ... men den måste ta upp deras krav, peka på hur kamperna ”sammanstrålar” och inse att en del fackföreningar har anslutit sig till de gula västarna.

Nu när Macron har gått med på visa krav, avtar protesterna då? Vi hörde i nyheterna att gymnasieelever också protesterar. Vad protesterar de mot? Hur stora är mobiliseringarna?

Macron gick inte med på något av betydelse. Han höll (otroligt nog!) tyst till måndagen den 10 december. Det är inrikesministern och premiärministern som har talat å regimens vägnar. De hoppades lugna det hela genom att skjuta upp höjningen av bensinskatten till 2019 och tillkännage en del andra mindre åtgärder. För lite, för sent. De gula västarnas krav har vuxit enormt, och inbegriper ibland nyval och en konstitutionell reform (6:e republiken). Det finns verkligen starka krav på demokratiska reformer, som att införa rätt till folkomröstning på medborgarinitiativ (det finns inte i Frankrike ännu). Eller mot ojämlikhet, alltså ett lagstiftat tak för höga löner. Det finns två viktiga områden: en verklig ökning av köpkraften (inklusive en kraftig ökning av minimilöner, och att upphäva ökningen av det samhälleliga bidrag som pensionerna beskattats för) och ökad social rättvisa (låt de rika betala) genom att återinföra skatten på stora förmögenheter och beskatta GAFA (Google, Amazon, Facebook, Apple).

Det faktum att Macron tvingades tala förra måndagen är politiskt viktigt. Han medgav att hans ord sårar många. Han tillkännagav ett ”socialt och ekonomiskt undantagstillstånd”. Han gav många vaga löften. För tillfället förkunnade han bara fyra konkreta beslut, uppenbarligen som svar på en del av de gula västarnas krav. Men alla besluten gäller bara delar av befolkningen – och inte de fattigaste (alltså pensionärer). Det stämmer inte att den lagliga minimilönen ska höjas med 1000 kr. Den summan kommer bara en del av de som har minimilön få, via en existerande bonusmekanism som tas från statsbudgeten. Företagen berörs inte av denna ”höjning”. Andra åtgärder var redan planerade, men skulle ha genomförts gradvis under de kommande åren.

Macrons klassinriktning förändras inte. Inget krävs av de rika, cheferna, aktieinnehavarna. Åtgärderna ska finansieras med offentliga utgifter (det betyder vi). Det kommer troligen att ske fler nedskärningar av samhällsservicen, etc. Statsskulden kommer också att öka, troligen utöver EU:s lagliga tak (formuleringen ”socialt och ekonomiskt undantagstillstånd” syftar också till att rättfärdiga en ökad fransk skuld inför Europakommissionen).

Stöder universitetsstudenterna gymnasieeleverna?

Gymnasierörelsen började innan universitetsstudenterna började röra sig. Det är lite för tidigt att veta hur mycket den kommer att växa. Den har omedelbart mötts av ett mycket våldsamt förtryck. Ibland dras gymnasieelever inför rätta för att de har velat hålla ett allmänt möte på sitt gymnasium! Speciellt en scen var chockerande, på video: dussintals gymnasieelever på knä, på marken, med händerna bundna bakom ryggen eller placerade på huvudet, utskrattade av polisen. Det var, och det är sant, i en gymnasieskola i ett fattigt bostadsområde ... Social stigmatisering, som alltid.

Det har förekommit många och ibland allvarliga skador genom att det har använts tårgasvapen och -granater (skador på händer, ögon, fötter, bröstet, huvudet). Efter de andra drabbades även gymnasieeleverna av det. Och en gammal kvinna dog efter att hon hade träffats av sådana farliga polisvapen.

Vad kommer att hända nu, för regeringen, för demonstranterna, och för partierna. Hur kan protesterna påverka de allmänna valen 2022?

Hur kommer de gula västarnas rörelse att fortsätta? Vi har nått en viktig punkt (mycket hög nivå på sammandrabbningarna den 1 december, exempellös användning av ”undantagstillståndslignande” åtgärder från staten den 8), men det politiska trycket börjar bli mycket brutalt och julen närmar sig ... svårt att vara säker. Men den här rörelsen är inte en gräsbrand. Den uttrycker en mycket djupgående social misär. Den kommer att fortsätta och studsa tillbaka, men den kanske splittras. Det kommer att organiseras demonstrationer nästa lördag, men vi vet ännu inte hur Macrons ingripande har påverkat.

Den politiska krisen blir intensivare. Vi hör nu om ”macronismens skymning”.

Macron vann därför att båda de klassiska regeringspartierna marginaliserades. Socialistpartiet genom sin antifolkliga politik under den tidigare regeringen. Högern genom de många finansskandaler som drabbade deras kandidat. République en marche (Republiken på väg, Macrons organisation) är en oorganisk rörelse med dålig social inplantering (deras parlamentsledamöter kommer ofta från företagsvärlden). De franska institutionerna är bland de minst demokratiska i västvärlden. Macron har exceptionella maktbefogenheter som president och en massiv majoritet i parlamentet, även om de är en minoritet i landet. Han kan ”hålla sig kvar” men inte återfå sin auktoritet.

De kommande valen (Europaval och lokala val, innan presidentvalet och valet till nationalförsamlingen) är dåliga omen för République en marche. Resultaten kommer i synnerhet att bero på valdeltagandet, som för närvarande är mycket lågt. Kommer något av de kommande valen att bli tillfälle för stödöstning eller kommer valdeltagandet att sjunka ännu mer. Det blir troligen särskilt lågt nästa år, när Europaparlamentet ska väljas.

Problemet är djupgående. Det är svårt att se hur République en marche, denna oorganiska rörelse, skulle kunna förstärkas under de nuvarande omständigheterna. France Insoumise är också en ”rörelse” (en ”gasformig” rörelse, sa Mélenchon) som drivs uppifrån, men utan något skelett (det finns till exempel inget formellt medlemskap). Den kan inte fortsätta i detta tillstånd. Beroende på omständigheterna och händelserna kan det bli upplösning, strukturering, splittringar...

Vi genomgår en social, politisk och institutionell kris vars utgång är mycket ”öppen”, i en fullständigt ny situation. Det är svårt att göra förutsägelser. Det kommer i sanning att bero på kamp som kommer att ta oförutsedda vägar.